

EFFECTIVITEIT -- ++

veiligheid

watertekort (inlaat)

vochttekort bodem

maaivelddaling

wateroverlast

waterkwaliteit

hittestress

SCHAAL

kavel

polder

regionaal

WERKING

1 bij intensieve veeteelt maakt men vaak gebruik van

holsteiner ras

engels raaigras

bemesting

2 bij meer natuurlijke beperkingen zoals vernatting

voorbeelden

de lakenvelder heeft een vriendelijke karakter. goed voor kinder- en zorgboerderijen en bij natuurbegrazingsprojecten.

blaarkop is een rund voor vochtige graslanden

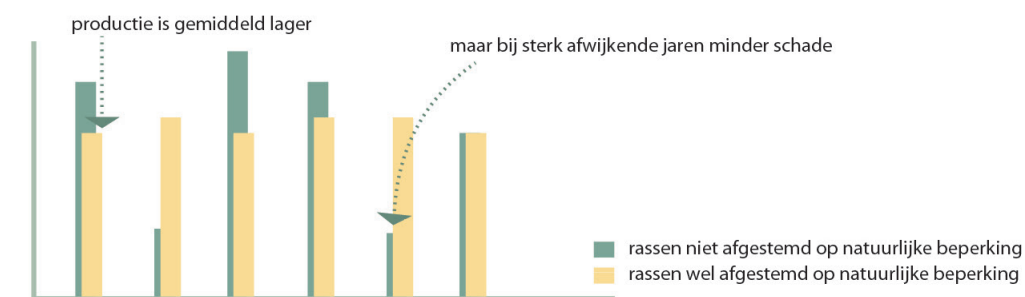
thymotheegras kan goed tegen vorst

kan agrariër keuze maken voor ander ras

shift

AANDACHTSPUNTEN

3 naar een robuust bedrijfssysteem

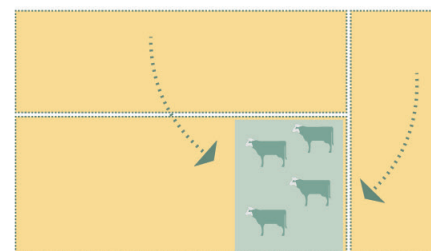
SAMENHANG

4 symbiose

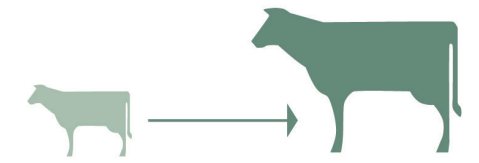
Blaarkoppen kunnen prima grazen in weidevogelgebieden

5 op polderniveau samenwerken

het jongvee van meerdere boeren op de natste gronden in het gebied

ROBUUSTE EN BESTENDIGE GEWASSEN

Wat is het en hoe werkt het?

De intensivering van de veeteelt heeft zich door de jaren heen vooral gericht op het maximaliseren van de gewasproductie en melkproductie. De basis hiervoor vormt vaak de combinatie van Engels raaigras met een hoge bemesting en het Holsteiner ras. Deze combinatie komt in Midden-Delfland nog regelmatig voor. Door verbreding van de landbouwbedrijven vindt er echter een omslag plaats naar andere gewassen en andere rundrassen.

Van oudsher kwamen er in Nederland verschillende rundrassen voor, die vaak gefokt en geselecteerd waren voor specifieke landschappen. Bekende soorten in het veenweide gebied zijn de lakenvelder en de Blaarkop. De Lakenvelder is bekend om zijn vriendelijke karakter. Het ras is daarmee geschikt voor een verbreding voor recreatieve en zorgdoeleinden. De Blaarkop is een rund welke geschikt is voor vochtige graslanden. Op enkele plaatsen in Nederland wordt de Blaarkop dan ook vooral ingezet in natuurgebieden met een hoger waterpeil, zoals in de Alkeet-Buitenpolder.

Engels raaigras reageert goed op hogere mestgiften, maar is bijvoorbeeld weer gevoelig voor vorst. Er zijn grassoorten zoals timothee gras die juist meer vorstbestendig zijn en daarom meer worden bijgemengd op graslanden in het oosten van het land. Zo zijn er ook grassoorten die beter groeien bij vochtige of juist weer drogere omstandigheden. Door grassen en rassen meer af te stemmen op de aanwezige natuurlijke beperkingen, ontstaat een minder kwetsbaar bedrijfssysteem. Een aandachtspunt is dat de productie bij andere rassen gemiddeld lager is, maar daar staat tegenover dat bij sterk afwijkende jaren, droger of juist veel natter, de productie minder wegzakt en er minder schade wordt geleden.

Toepassingsbereik

De toepassing hangt af van de beperkingen die het land met zich meebrengt en de inpasbaarheid in de bedrijfsvoering. Een bedrijfsvoering met Blaarkoppen kan goed gecombineerd met begrazing en beheer van weidevogelgebieden. De Lakenvelders zijn vanwege hun vriendelijke karakter optimaal geschikt voor een verbreding naar recreatieve en zorgdoeleinden.

Systeemniveau, samenhang

Op polderniveau is het mogelijk om gezamenlijk beter het hoofd te bieden aan beperkingen. Zo zijn er polders waar het jongvee van meerdere boeren op de natste gronden in het gebied wordt geweid.

Proces

De keuze voor andere rassen en gewassen is aan de boer.

Deze bouwsteen is gemaakt in het kader van: Kennis voor Klimaat - Toekomst Veenweide; Case Study Midden-Delfland.

Het project is uitgevoerd door: Alterra, Bosch Slabbers Landschapsarchitecten, DHV, Gemeente Midden-Delfland, Provincie Zuid-Holland, Stadsgewest Haaglanden en Waterkader Haaglanden

bosch slabbers
TUIN- EN LANDSCHAPSARCHITECTEN